

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح اصلاح بند (ک) ماده (۲۰) و بند (و)
ماده (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه
جمهوری اسلامی ایران

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۲۵

تاریخ: ۱۳۹۲/۶/۳

طرح اصلاح بند (ک) ماده (۲۰) و بند (و)
ماده (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه
جمهوری اسلامی ایران

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان
طرح اصلاح بند (ک) ماده (۲۰) و بند (و)
ماده (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه
جمهوری اسلامی ایران

تدوین:

محمد بزرگر خسروی

ناظر علمی:

سلمان عمرانی

گروه تدوین

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۲۵

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۶/۳

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

فهرست مطالب

مقدمه	۳
طرح اصلاح بند (ک) ماده (۲۰) و بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران.....	۴
مرحله اول	۴
نظر (مرحله اول) شورای نگهبان.....	۶
مرحله دوم.....	۷
نظر (نهایی) شورای نگهبان.....	۸

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی بوسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین مرکز تحقیقات، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این مرکز، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرائف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

طرح اصلاح بند (ک) ماده (۲۰) و بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

مرحله اول

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۷/۵

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۷/۵

ماده واحده- مواد (۲۰) و (۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- در بند (ک) ماده (۲۰) قانون^۱ عبارت «و همسران» بعد از کلمه های «فرزندان» اضافه می گردد.

۲- بند (و) ماده (۴۴)، اصلاحی مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ و تبصره (۲) آن^۲ به شرح زیر تغییر می یابد:

الف- در بند (و) ماده (۴۴) عبارت «یک سال و» به ابتدای

۱. «ک- شهریه دانشجویان جانباز بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر و فرزندان آنان، فرزندان شاهد، آزادگان و فرزندان آنان و دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (علیه الرحمه) و سازمان بهزیستی از محل اعتبارات ردیف مستقل معاونت تأمین شود.»

۲. «و- کلیه دستگاهها مکلفند در چهارچوب سهمیه استخدامی و جایگزینی نیروهای خروجی خود حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) نیازهای استخدامی خود را از میان جانبازان و آزادگان فاقد شغل و فرزندان و همسران شهدا و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر و فرزندان و همسران آزادگان بالای یک سال اسارت، معرفی شده از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران، تأمین و به استخدام آنان از محل مجوزهای مربوط و پستهای بدون متصدی اقدام نمایند و پنج درصد (۵٪) سهمیه استخدامی را نیز به رزمندگان با سابقه حداقل شش ماه حضور داوطلبانه در جبههها و همسر و فرزندان آنان و فرزندان جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) و آزادگان زیر سه سال اسارت و خواهران و برادران شهدا اختصاص دهند. در مواردی که نیاز به تخصص دارد، رعایت شرایط علمی الزامی است.

...

تبصره ۲- فرزندان شاهد و جانباز و آزاده از شرط جنسیت برای استفاده از سهمیه استخدامی معاف و دستگاههای مشمول این قانون موظفند بدون الزام به رعایت شرط سنی، تحصیلی، معدل و آزمون و با احراز شرایط عمومی گزینش با هماهنگی بنیاد شهید و امور ایثارگران و از ابتدا آنان را به صورت رسمی قطعی استخدام نمایند....»

عبارت «بالای یک سال اسارت» اضافه می‌شود.
 ب- در فراز آخر بند (و) عبارت «آزادگان زیر سه سال اسارت»
 به عبارت «آزادگان کمتر از یک سال اسارت» تغییر می‌یابد.
 پ- به ابتدای تبصره (۲) بند (و) ماده (۴۴) عبارت «رزمندگان
 با حداقل شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان، آزادگان و
 همسران شهدا، جانبازان و آزادگان» اضافه می‌گردد.

الف- دیدگاه مغایرت

- این مصوبه، امتیازات و مزایای قانونی (استخدام و پرداخت شهریه) را در
 بندهای این ماده توسعه داده است که این توسعه، منجر به افزایش هزینه‌های عمومی
 می‌شود. از آنجا که این مصوبه در قالب طرح از سوی نمایندگان مجلس ارائه شده
 است، وفق اصل ۷۵ قانون اساسی، محل تأمین این هزینه‌های جدید باید در آن
 مشخص شود. بر این اساس، عدم تعیین محل تأمین هزینه‌های جدید ناشی از اجرای
 این مصوبه در این ماده، این مصوبه را با ایراد مغایرت با اصل ۷۵ قانون اساسی مواجه
 می‌کند. پذیرش بار مالی اجرای این مصوبه از سوی دولت برای مدت یک‌سال نیز
 برطرف کننده‌ی این ایراد نیست؛ زیرا محل تأمین هزینه‌های ناشی از اجرای این
 مصوبه برای سال‌های آتی در این مصوبه همچنان نامشخص است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- مصوبه مزبور، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

نظر (مرحله اول) شورای نگهبان^۱

- از آنجا که مصوبه، متضمن افزایش هزینه عمومی بوده و طریق تأمین هزینه‌های مذکور در آن معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

۱. مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۱۸۰ مورخ ۱۳۹۱/۷/۸ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

مرحله دوم

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۸/۱۴

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۹/۱

[عنوان و صدر ماده واحده و بند (الف) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

طرح اصلاح بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده- بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

الف- در بند (و) ماده (۴۴) عبارت «یک سال و» قبل از عبارت «بالای یک سال اسارت» و عبارت «با رعایت سقف مقرر در این بند» بعد از عبارت «امور ایثارگران» اضافه می‌شود.

ب- در فراز آخر بند (و) عبارت «آزادگان زیر سه سال اسارت» به عبارت «آزادگان کمتر از یک سال اسارت» تغییر می‌یابد.

پ- به ابتدای تبصره (۲) بند (و) ماده (۴۴) عبارت «رزمندگان با حداقل شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان، آزادگان و همسران شهدا، جانبازان و آزادگان» اضافه می‌گردد.

الف- دیدگاه مغایرت

- از آنجا که عبارت «با رعایت سقف مقرر در این بند»، تنها در بند (الف) این ماده ذکر شده است؛ لذا بندهای (ب) و (پ) این ماده که مشمولان سهمیه استخدامی را توسعه داده است، منجر به افزایش هزینه عمومی دولت می‌شود. بر این اساس، از آنجا که در این مصوبه محل تأمین هزینه‌های جدید ناشی از اجرای این بندها مشخص نشده است، ایراد پیشین این شورا در خصوص مغایرت بندهای (ب) و (پ) این ماده با اصل ۷۵ قانون اساسی، همچنان وجود دارد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به حذف بند (ک) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه از این مصوبه،

ایراد پیشین شورا در خصوص بار مالی اجرای این مصوبه در خصوص بند (ک)، سالبه‌ی به انتفای موضوع شده است.

- در بند (و) ماده (۴۴)، علاوه بر اضافه شدن عبارت «یک سال»، عبارت «با رعایت سقف مقرر در این بند» نیز اضافه شده است که به معنای ثابت ماندن نصاب سهمیه‌ای و توسعه یافتن مشمولان است که بیانگر ثابت ماندن هزینه این حکم می‌باشد؛ لذا جزء (الف) ماده واحده منجر به افزایش هزینه عمومی نمی‌شود و ایراد پیشین شورای نگهبان در این خصوص برطرف شده است. همچنین بند (ب) و (پ) این ماده، حکم اولویت استخدام افراد را توسعه داده است که این امر (دادن حق اولویت)، به معنای داشتن بار مالی از حیث ایجاد هزینه عمومی جدید برای دولت نیست و صرفاً اولویت را مشخص کرده است؛ لذا این مصوبه مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- مصوبه مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^۱

مصوبه مزبور با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۷۲۶ مورخ ۱۳۹۱/۹/۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نکهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را با افت و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir